

DELEGATURA UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 30.04.2009r.

RKT-411-07/08/MI

DECYZJA Nr RKT – 12/2009

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331; Dz.U. Nr 99, poz. 660; Dz.U. Nr 171, poz. 1206 i Dz.U. z 2008r. Nr 157, poz. 976) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania antymonopolowego przeciwko Zabrzeńskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

1. **uznaje się za ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, praktykę polegającą na nadużywaniu przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy Zabrze w drodze posługiwania się w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniem przewidującym, że przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli odbiorca usług uniemożliwia pracownikom przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**
2. **uznaje się za ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, praktykę polegającą na nadużywaniu przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy Zabrze w drodze posługiwania się w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniem przewidującym, że przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi, zaś z chwilą rozwiązania umowy przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

- II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu **karę pieniężną** płatną do budżetu państwa w wysokości 10 311 PLN (słownie złotych: dziesięć tysięcy trzysta jedna) z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I.1. i I.2. sentencji niniejszej decyzji.
- III. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy postanawia się obciążyć Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 70 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „organem antymonopolowym”) zostało przeprowadzone z urzędu po sygn. akt RKT-400-18/07/MI postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Zabrzańskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu (zwanego dalej „ZPWik Zabrze” lub „Spółką”) nastąpiło naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej też dalej „ustawą antymonopolową”) uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego. W toku przedmiotowego postępowania wyjaśniającego zbadano pod kątem naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów warunki umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez ZPWik Zabrze z odbiorcami usług w oparciu o wykorzystywane w obrocie gospodarczym wzorce umowne. Ponieważ analiza treści ww. dokumentów dała podstawy do przyjęcia, iż mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Postanowieniem Nr 1 z dnia 02.04.2008r. zostało wszczęte z urzędu w tej sprawie postępowanie antymonopolowe (karty nr 1-1 verte). Spółce zarzucono, iż odpuściła się naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w drodze nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym polegającego na posługiwaniu się w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami przewidującymi, że:

1. przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli odbiorca usług uniemożliwia pracownikom przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
2. przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi, zaś z chwilą rozwiązania umowy przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego ZPWik Zabrze podniosło, co następuje.

W odniesieniu do pierwszego postawionego w niniejszej sprawie zarzutu Spółka podniosła, iż w aktualnie stosowanych wzorcach umów, w zakresie odcięć dostaw wody i zamknięć przyłączy kanalizacyjnych, posługuje się kryteriami określonymi w § 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (zwanej dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”), tj. dopuszcza możliwość wstrzymania świadczenia usług w przypadku, gdy:

1. przyłącze wodociągowe lub kanalizacyjne wykonano niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,

2. odbiorca nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zadłużenia,
3. został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków tj. bez zawarcia umowy,
4. jakość wprowadzonych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa,
5. stwierdzono celowe uszkodzenie lub pominięcie wodomierza.

Spółka wyjaśniła, iż od dnia 14.05.2007r. nie posługuje się zapisem przewidującym, iż może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne w przypadku, gdy Odbiorca uniemożliwia pracownikom Przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zgodnie z Uchwałą zarządu Spółki Nr 273/2007 z dnia 14.05.2007r. zapis ten został wykreślony ze wszystkich wzorców umów (dowód: karty nr 200, 257-259). ZPWiK Zabrze wyjaśniło również, iż w okresie posługiwania się w treści wzorców umownych zakwestionowanym postanowieniem nie skorzystano z uprawnienia do odcięcia dopływu wody z przyczyn określonych w tym postanowieniu (dowód: karta nr 200).

Odnosnie drugiego postawionego w sprawie zarzutu ZPWiK Zabrze podniosło, iż w jego ocenie zapisy mówiące o rozwiązaniu umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi są zgodne z Kodeksem cywilnym, który reguluje pozostałe kwestie nieobjęte ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Sama ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w art. 6 ust. 3 pkt 6) wskazuje na dopuszczalność zastosowania wypowiedzenia. Jest to w ocenie Spółki *naturalny sposób regulowania praw i obowiązków każdej ze stron w umowach zawieranych przez przedsiębiorstwa*. Stosowanie w umowach zapisu, iż przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa podyktowane było tylko i wyłącznie względami bezpieczeństwa. Wadliwa instalacja wewnętrzna może potencjalnie spowodować cofnięcie wody z wewnętrznej instalacji do sieci wodociągowej, a co za tym idzie skażenie wody zagrażające pozostałym użytkownikom. Bezspornym jest w ocenie Spółki fakt, iż taka sytuacja wymaga natychmiastowej interwencji. ZPWiK Zabrze wyjaśniło również, iż przedsiębiorstwo wodociągowe w zakresie świadczonych usług jest zobowiązane przede wszystkim do zagwarantowania dostaw wody w sposób niezagrażający zdrowiu i życiu odbiorców. Zdaniem Spółki, powołany wyżej zapis stanowi skuteczne narzędzie dbałości o jakość dostarczanej wody i bezpieczeństwo wszystkich klientów. Spółka wskazała także, iż w obecnie stosowanych, poprawionych od dnia 14.05.2007r. wzorcach umów, stosuje zapis przewidujący, iż z chwilą rozwiązania umowy, przedsiębiorstwo **może** dokonać odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz **może** zdemontować wodomierz główny. Zatem rozwiązanie umowy nie musi skutkować odcięciem dopływu wody bądź odcięciem przyłącza kanalizacyjnego oraz demontażem wodomierza (dowód: karta nr 201).

ZPWiK Zabrze wyjaśniło ponadto, iż w okresie posługiwania się w treści wzorców umownych zakwestionowanym postanowieniem (tj. od dnia 19.07.2006r.) nie skorzystano z uprawnienia do rozwiązania umowy z przyczyn określonych w spornym postanowieniu tj. w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi. Wskazało również, iż *pierwszy zapis ma charakter czysto prewencyjny, natomiast drugi jest zapisem „martwym”, bowiem nawet w przypadkach odcięć dopływu wody spowodowanych nieuiszczeniem przez Odbiorcę należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zadłużenia, umowa nie musi ulec rozwiązaniu*. Spółka wyjaśniła, iż zgodnie z § 15 ust. 1 obowiązującego na terenie gminy Zabrze *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, w przypadku wznowienia usług na skutek spłaty zadłużenia nie jest wymagane zawarcie nowej umowy, zatem umowa obowiązująca przed odcięciem dopływu wody nadal obowiązuje – nie została rozwiązana (dowód: karta nr 201).

Ponadto, jeszcze na etapie przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania wyjaśniającego, ZPWİK Zabrze przedstawiło następujące wyjaśnienia dotyczące treści zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień umownych.

Odnosnie zapisu, o jakim mowa w pkt I.1. niniejszej decyzji Spółka wskazała, iż miał on jedynie dać możliwość skutecznej realizacji obowiązków wynikających z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, przepisów ustawy Prawo o miarach oraz przepisów wykonawczych do tych ustaw poprzez stworzenie realnych możliwości wykonania odczytów wodomierzy oraz okresowej ich wymiany. Spółka wskazała, iż dotychczasowe doświadczenie wskazuje, że zdarzają się Odbiorcy, którzy przez wiele lat uniemożliwiają przedsiębiorstwu odczyt bądź okresową wymianę wodomierza. Wprowadzenie zakwestionowanego zapisu do treści umów, w czasach powszechnego stosowania magnesów hamujących bądź zatrzymujących mechanizm liczący wodomierza, miało na celu ochronę pozostałych Odbiorców przed nieuzasadnionym wzrostem cen. Praktyki używania magnesów stosowane przez niektórych Odbiorców miały i mają na celu zaniżenie faktycznej ilości pobranej wody. W efekcie zaniżenia ilości zużytej wody, wartość wody faktycznie dostarczonej stanowi element kalkulacji ceny dla innych odbiorców. Spółka podniosła, iż jej działania zmierzały do uniknięcia bezzasadnego obciążania innych odbiorców takimi skutkami (dowód: karta nr 187 verte).

W ocenie ZWPiK Zabrze należy również zwrócić w omawianym kontekście uwagę na przypadki, w których niektórzy Odbiorcy brak dostępu przedsiębiorstwa do wodomierzy próbowali wykorzystywać na swoją korzyść przy rozliczeniach zużytej wody. Z jednej strony uniemożliwiali dostęp do wodomierza, a tym samym uniemożliwiali jego legalizację, z drugiej zaś strony podnosili argumenty kwestionujące wielkość pobranej wody rejestrowanej przez urządzenie niespełniające standardów technicznych. Praktyki takie miały i mają na celu zaniżenie faktycznej ilości pobranej wody. W efekcie zaniżenia ilości zużytej wody i jej wartości, wartość rzeczywistej dostawy stanowiła również element kalkulacji ceny dla pozostałych odbiorców (dowód: karta nr 187 verte).

Ponadto Spółka wskazała, iż brak możliwości wymiany wodomierza, który utracił okresową cechę legalizacyjną uniemożliwia przedsiębiorstwu wywiązanie się z nałożonych na nią obowiązków legalizacyjnych wynikających z ustawy Prawo o miarach, która traktuje takie niedopełnienie jako wykroczenie. ZPWİK uznało, iż zakwestionowane postanowienie umowy dawało skuteczne narzędzie, które miało charakter prewencyjny, a nie było instrumentem faktycznego dyscyplinowania klientów. W praktyce zapis ten dawał „potencjalną możliwość (...) dostosowania się do wymogów powołanych wyżej ustaw” (dowód: karta nr 188).

ZPWİK Zabrze wyjaśniło również, iż wnikliwa analiza przepisów art. 7 i 8 obowiązującej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz dotychczasowa praktyka (sporny zapis nie został zastosowany w praktyce) skłonił Spółkę do odstąpienia od zakwestionowanego postanowienia w obowiązujących wzorcach umów. Spółka podniosła natomiast, iż zamierza zamieścić w umowach postanowienie, zgodnie z którym „uporczywe utrudnianie dostępu do urządzeń wodociągowych, w tym wodomierza” jest przyczyną uprawniającą do wypowiedzenia umowy (dowód: karta nr 188).

W odniesieniu do postanowienia, o jakim mowa w pkt I.2. niniejszej decyzji, ZPWİK Zabrze w trakcie postępowania wyjaśniającego wskazało natomiast, iż zapis umowy, zgodnie z którym przedsiębiorstwo może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku nieregulowania przez odbiorcę należności za pobrane usługi wynika z uprawnień dostawcy usług wodociągowo – kanalizacyjnych określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Z kolei wprowadzenie do treści umów postanowienia przewidującego, iż umowa może być przez Spółkę rozwiązana w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa, podyktowane było tylko i wyłącznie względami bezpieczeństwa. Spółka wyjaśniła, iż wadliwa instalacja wewnętrzna może potencjalnie spowodować cofnięcie wody z wewnętrznej instalacji do sieci wodociągowej, a w konsekwencji skażenie wody zagrażające pozostałym użytkownikom. Taka sytuacja wymagałaby

od przedsiębiorstwa natychmiastowej interwencji. Spółka wskazała również, iż przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w zakresie świadczonych usług jest zobowiązane przede wszystkim do zagwarantowania dostaw wody w sposób niezagrażający zdrowiu i życiu odbiorców. Zakwestionowane postanowienie, pomimo faktu, iż nie zostało wykorzystane w praktyce, stanowi skuteczne narzędzie dbałości o jakość dostarczanej wody i bezpieczeństwo klientów (dowód: karta nr 188).

W toku postępowania organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000043723. Zgodnie z wpisem, przedmiotem jej działalności jest między innymi działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody i odprowadzanie ścieków (dowód: karty nr 9-12). Usługi w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków Spółka prowadzi na terenie gminy Zabrze (dowód: karta nr 65). Podstawę prawną działania Spółki na ww. obszarze stanowi Decyzja Nr 33/2002 Zarządu Miasta Zabrze z dnia 10 czerwca 2002 r. w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (dowód: karty nr 14-17).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ZPWIK Zabrze zawiera z odbiorcami usług pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków. Ustalono, że Spółka zawierając powyższe umowy posługiwała się w okresie od dnia 19.07.2006r. do dnia 14.05.2007r. następującymi wzorcami umów o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków (dowód: karty nr 28-29 verte):

- A. Wzorcami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków stosowanymi w przypadku, gdy:
- a. właścicielem przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych jest Spółka (symbol wzorca GS/I):
 - wzorzec GS/I/1 – stosowany względem *Odbiorców indywidualnych* korzystających i niekorzystających z wodomierza dodatkowego do pomiaru wody bezpowrotnie zużytej (dowód: karty nr 37-39 verte),
 - wzorzec GS/I/2 – stosowany względem *osób prawnych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą*, korzystających i niekorzystających z wodomierza dodatkowego do pomiaru wody bezpowrotnie zużytej lub urządzenia pomiarowego (dowód: karty nr 40-43 verte),
 - wzorzec GS/I/3 – stosowany względem *Zarządców/właścicieli nieruchomości* zlecających rozliczenie z najemcami lokali w budynkach wielolokalowych (dowód: karty nr 44-46 verte);
 - wzorzec GS/I/4 – stosowany względem odbiorców posiadających urządzenie pomiarowe (dowód: karty nr 47-49 verte),
 - b. właścicielem przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych jest Odbiorca (symbol wzorca GS/II):
 - wzorzec umowy GS/II/1 – stosowany względem *Odbiorców indywidualnych* korzystających i niekorzystających z wodomierza dodatkowego do pomiaru wody bezpowrotnie zużytej (dowód: karty nr 50-53),
 - wzorzec umowy GS/II/2 – stosowany względem *osób prawnych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą*, korzystających i niekorzystających z wodomierza dodatkowego do pomiaru wody bezpowrotnie zużytej lub urządzenia pomiarowego (dowód: karty nr 54-56 verte),

- wzorzec umowy GS/II/3 – stosowany względem *Zarządców/właścicieli nieruchomości* zlecających rozliczenie z najemcami lokali w budynkach wielolokalowych (dowód: karty nr 57-61),
- B. Wzorcami *umów o zaopatrzenie w wodę* stosowanymi w przypadku, gdy:
- a. właścicielem przyłącza wodociągowego jest Spółka (symbol wzorca GS/III):
 - wzorzec GS/III/1 – stosowany względem *Odbiorców indywidualnych* (dowód: karty nr 62-64),
 - wzorzec GS/III/2 – stosowany względem *osób prawnych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w tym zarządców nieruchomości* (dowód: karty nr 65-67),
 - wzorzec GS/III/3 – stosowany względem *zarządców / właścicieli nieruchomości zlecających rozliczanie z najemcami lokali w budynkach wielolokalowych* (dowód: karty nr 68-70),
 - b. właścicielem przyłącza wodociągowego jest Odbiorca (symbol wzorca GS/IV):
 - wzorzec GS/IV/1 – stosowany względem *Odbiorców indywidualnych* (dowód: karty nr 71-73),
 - wzorzec GS/IV/2 – stosowany względem *osób prawnych i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w tym zarządców nieruchomości* (dowód: karty nr 74-77),
- C. Wzorcami *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z najemcami lokali w budynku wielolokalowym* – symbol wzorca GS/V:
- a. wzorzec GS/V/1 – stosowany względem najemców lokali w budynkach wielolokalowych (dowód: karty nr 78-80),
 - b. wzorzec GS/V/2 – stosowany względem najemców lokali w budynkach wielolokalowych należących do MTBS (dowód: karty nr 81-82 verte),
- D. Wzorcami *umów okresowych o zaopatrzenie w wodę na czas budowy* – symbol wzorca GS/VI:
- a. wzorzec GS/VI/1 – stosowany, gdy właścicielem przyłącza jest Spółka (dowód: karty nr 83—84 verte),
 - b. wzorzec GS/VI/2 – stosowany, gdy właścicielem przyłącza jest Odbiorca (dowód: karty nr 84-85),
- E. Wzorcami *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowanymi w przypadku, gdy:
- a. Spółka jest właścicielem przyłącza wodociągowego, a odbiorca przyłącza kanalizacyjnego – wzorzec GS/VII/1 (dowód: karty nr 86-88 verte),
 - b. Spółka jest właścicielem przyłącza kanalizacyjnego, a odbiorca przyłącza wodociągowego – wzorzec GS/VII/2 (dowód: karty nr 89-91 verte),
- F. Wzorcami *umów okresowych* ustalających ryczałt na jednego mieszkańca w gospodarstwach domowych lub ustalony przez Odbiorcę w przypadku kontynuowania budowy – stosowane w sytuacji, gdy właścicielem przyłącza(y) jest Odbiorca:
- a. wzorzec *umowy o zaopatrzenie w wodę* – GS/VIII/1 (dowód: karty nr 92-94),
 - b. wzorzec *umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* – GS/VIII/2 (dowód: karty nr 95-97 verte).

Na potwierdzenie, iż ww. wzorce faktycznie stosowane były w obrocie gospodarczym zgromadzone zostały przykładowe umowy zawarte z ich wykorzystaniem zarówno z konsumentami (dowód: karty nr 98-141), jak i z odbiorcami instytucjonalnymi (dowód: karty nr 142-183). Ustalono, że w treści przedmiotowych umów zawarte są następujące postanowienia umowne:

- § 18 ust. 1 pkt 6) *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami: GS/I/1/, GS/I/2, GS/I/3 i GS/I/4 przewiduje, że *Przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne (...), jeżeli Odbiorca uniemożliwia pracownikom Przedsiębiorstwa realizację uprawnień wskazanych w § 10 ust. 2 pkt 11 umowy.*

Powołany zapis § 10 ust. 2 pkt 11 ww. *umów* stanowi z kolei, że *Odbiorca zobowiązuje się do umożliwienia osobom reprezentującym Przedsiębiorstwo po okazaniu legitymacji służbowej wstępu i wniesienia na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego należącego do Odbiorcy, niezbędnego sprzętu i urządzeń w celu:*

- a) zainstalowania, oplombowania, demontażu lub wymiany wodomierza głównego oraz oplombowania wodomierza dodatkowego;*
- b) przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, a także sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzonych do sieci;*
- c) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Przedsiębiorstwo;*
- d) odcięcia przyłącza wodociągowego, przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczanie wody do nieruchomości;*
- e) usunięcia awarii sieci i przyłączy będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa.*

Dodatkowo § 19 ust. 3 pkt 1) ww. *umów* stanowi, iż w przypadku uniemożliwiania pracownikom Spółki przeprowadzenia czynności, o jakich mowa powyżej *Przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia.*

- Analogiczne do powyższych postanowienia zawarte są również w:
 - § 19 ust. 1 pkt 6), § 11 ust. 2 pkt 11) oraz w § 20 ust. 3 pkt 1) *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami: GS/II/1, GS/II/2 i GS/II/3;
 - § 18 ust. 1 pkt 5), § 10 ust. 2 pkt 11) oraz w § 19 ust. 3 pkt 1) *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami: GS/III/1, GS/III/2 i GS/III/3;
 - § 19 ust. 1 pkt 5), § 11 ust. 2 pkt 11) oraz w § 20 ust. 3 pkt 1) *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami: GS/IV/1 i GS/IV/2;
 - § 12 ust. 1 pkt 6), § 12 ust. 2 pkt 4), § 11 pkt 5) oraz w 14 ust. 3 *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami: GS/V/1 i GS/V/2;
 - § 19 ust.1 pkt 6),§11 ust. 2 pkt 11) oraz w § 20 ust. 3 pkt 1) *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami GS/VII/1 i GS/VII/2;
 - § 17 ust. 1 pkt 4),§ 10 ust. 2 pkt 7) oraz w § 18 ust. 3 pkt 1) *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami GS/VIII/1 i GS/VIII/2.

Zapisów o powyższej treści brak jest jedynie w umowach o zaopatrzenie w wodę na czas budowy oznaczonych symbolami GS/VI/1 i GS/VI/2.

- Stosownie do § 19 ust. 3 pkt 2) i 3) *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami GS/I/1, GS/I/2, GS/I/3 i GS/I/4, *Przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku:*
 - *dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych Odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa;*
 - *nieregulowania należności za świadczone usługi.*

Zgodnie z § 19 ust. 4 ww. *umów* *Z chwilą rozwiązania umowy Przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny.*

- Postanowienia o analogicznej treści zawarte są również w:
 - § 20 ust. 3 pkt 2) i 3) oraz ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami: GS/II/1, GS/II/2 i GS/II/3;

- § 19 ust. 3 pkt 2) i 3) oraz ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami: GS/III/1, GS/III/2 i GS/III/3;
- § 20 ust. 3 pkt 2) i 3) oraz ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami: GS/IV/1 i GS/IV/2;
- § 7 ust. 3 pkt 2) i ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę* na czas budowy oznaczonych symbolem GS/VI/1 oraz § 8 ust. 3 pkt 2) i ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę* na czas budowy oznaczonych symbolem GS/VI/2 (które przewidują możliwość rozwiązania umowy przez przedsiębiorstwo w trybie natychmiastowym w przypadku nieregulowania należności za świadczone usługi)
- § 20 ust. 3 pkt 2) i 3) oraz ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oznaczonych symbolami GS/VII/1 i GS/VII/2;
- § 18 ust. 3 pkt 2) i 3) oraz ust. 4 *umów o zaopatrzenie w wodę* oznaczonych symbolami GS/VIII/1 i GS/VIII/2.

ZPWİK Zabrze wyjaśniło także, iż po pojęciem „zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa” (dokonanie których, zgodnie z umową, może skutkować rozwiązaniem przez Spółkę umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia) należy rozumieć takie przeróbki wykonywane w ramach budowy lub przebudowy instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w nieruchomości odbiorcy usług, które zagrażają bądź też realnie wpływają na bezpieczeństwo i jakość świadczonych przez Spółkę usług (dowód: karta nr 261).

Spółka przedstawiła również przykłady zdarzeń, w których zmiany w instalacji wewnętrznej odbiorcy miały negatywny wpływ na funkcjonowanie urządzeń Spółki, które były każdorazowo usuwane we współpracy z odbiorcą. W powyższym zakresie ZPWİK Zabrze wskazało, iż (dowód: karta nr 261):

- W przypadku instalowania centralnego ogrzewania lub jego częściowej przebudowy z zastosowaniem nowoczesnych urządzeń do podgrzewania wody użytkowej, a nie zastosowania zaworów antyskażeniowych może wystąpić cofnięcie się wody gorącej do przyłącza wodociągowego powodując zniszczenie wodomierza głównego oraz przyłącza wodociągowego;
- Niewłaściwie wykonana wewnętrzna instalacja wodociągowa odbiorcy może stanowić zagrożenie skażenia mikrobiologicznego wody w przyłączy wodociągowym, a w dalszej kolejności w sieci wodociągowej;
- Rozbudowa wewnętrznej instalacji wodociągowej odbiorcy powodująca zwiększone zapotrzebowanie na wodę (np. uruchomienie basenu na zapleczu nieruchomości lub innej działalności wymagającej zwiększonego poboru wody) powinna odbywać się w uzgodnieniu ze Spółką, gdyż wymaga to z jej strony analizy możliwości przepustowości sieci wodociągowej w danym rejonie oraz dostosowania wielkości średnicy wodomierza;
- Mogą wystąpić przypadki podłączenia wód opadowych wykorzystywanych do celów użytkowych (np. splukiwanie toalet, podlewanie zieleni) do wewnętrznej instalacji wodociągowej odbiorcy. Tego typu zdarzenia mogą wywołać skażenie instalacji wodociągowej we budynku, a w przypadku zaworu antyskażeniowego – również zanieczyszczenie urządzeń wodociągowych.

ZPWİK Zabrze przedstawiło również przykłady negatywnego wpływu zmian w instalacji kanalizacyjnej na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa. Spółka wyjaśniła, iż (dowód: karty nr 261-262):

- Przebudowa bądź budowa drenaży w nieruchomości i wpięcie ich do kanalizacji deszczowej bez zastosowania urządzeń do odmulania może spowodować niewłaściwe funkcjonowanie kanalizacji deszczowej (zamulenie, zapiaszczenie);
- Często zdarzają się przypadki wpięcia drenaży do kanalizacji sanitarnej, jak również odprowadzenia wód opadowych do kanalizacji sanitarnej, co burzy cały proces technologiczny

oczyszczalni ścieków, a w konsekwencji powoduje wzrost nieuzasadnionych kosztów, które ponosi Spółka;

- Rozbudowa instalacji kanalizacyjnej z powodu uruchomienia działalności usługowej wytwarzającej ścieki przemysłowe w nieruchomości odbiorcy wymaga zastosowania specjalnych urządzeń podczyszczających. Brak takich urządzeń powoduje zakłócenie pracy oczyszczalni ścieków (dotyczy to np. warsztatów samochodowych, ubojni zwierząt).

W trakcie postępowania ustalono, że w dniu 14.05.2007r., na mocy Uchwały Zarządu ZPWik Zabrze Nr 273/2007 z dnia 14.05.2007r. (dowód: karty nr 257-259) do stosowanych w obrocie wzorców umownych wprowadzone zostały zmiany polegające na:

- Wykreśleniu zapisu, zgodnie z którym Przedsiębiorstwo ma prawo odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne w przypadku, gdy Odbiorca uniemożliwia pracownikom Przedsiębiorstwa realizację uprawnień w zakresie wstępu na teren nieruchomości lub obiektu budowlanego należącego do odbiorcy usług celem: zainstalowania, oplombowania, demontażu lub wymiany wodomierza głównego oraz oplombowania wodomierza dodatkowego; przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, a także sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzonych do sieci; przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Przedsiębiorstwo; odcięcia przyłącza wodociągowego, przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do nieruchomości; usunięcia awarii sieci i przyłączy będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa (dotyczy to: § 18 ust. 1 pkt 6) *umów* GS/I/1, GS/I/2, GS/I/3 i GS/I/4; § 19 ust. 1 pkt 6) *umów* GS/II/1, GS/II/2 i GS/II/3; § 18 ust. 1 pkt 5) *umów* GS/III/1, GS/III/2 i GS/III/3; § 19 ust. 1 pkt 5) *umów* GS/IV/1 i GS/IV/2; § 12 ust. 1 pkt 6) i § 12 ust. 2 pkt 4) *umów* GS/V/1 i GS/V/2; § 19 ust.1 pkt 6) *umów* GS/VII/1 i GS/VII/2; § 17 ust. 1 pkt 4) *umów* GS/VIII/1 i GS/VIII/2);
- Wprowadzeniu do treści umów postanowienia przewidującego, że umowa może być rozwiązana przez Przedsiębiorstwo z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego w szczególności w przypadku uporczywego uniemożliwiania pracownikom przedsiębiorstwa realizacji uprawnień w zakresie wstępu na teren nieruchomości lub obiektu budowlanego należącego do odbiorcy usług celem: zainstalowania, oplombowania, demontażu lub wymiany wodomierza głównego oraz oplombowania wodomierza dodatkowego; przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, a także sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzonych do sieci; przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Przedsiębiorstwo; odcięcia przyłącza wodociągowego, przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do nieruchomości; usunięcia awarii sieci i przyłączy będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa. Powyższe postanowienia zamieszczono w:
 - § 19 ust. 2 pkt 2) *umów* oznaczonych symbolami GS/I/1, GS/I/2, GS/I/3, GS/I/4, GS/III/1, GS/III/2, GS/III/3;
 - § 20 ust. 2 pkt 2) *umów* oznaczonych symbolami GS/II/1, GS/II/2, GS/II/3, GS/IV/1, GS/IV/2, GS/VII/1, GS/VII/2;
 - § 14 ust. 2 pkt 2) *umów* oznaczonych symbolami GS/V/1 i GS/V/2;
 - § 18 ust. 2 pkt 2) *umów* oznaczonych symbolami GS/VIII/1 i GS/VIII/2.
- Zastąpieniu postanowienia przewidującego, że *Z chwilą rozwiązania umowy Przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny* postanowieniem w brzmieniu: *Z chwilą rozwiązania umowy Przedsiębiorstwo może dokonać odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz może zdemontować wodomierz główny* (§ 19 ust. 4 *umów* GS/I/1,

GS/I/2, GS/I/3 i GS/I/4; § 20 ust. 4 umów GS/II/1, GS/II/2 i GS/II/3; § 19 ust. 4 umów GS/III/1, GS/III/2 i GS/III/3; § 20 ust. 4 umów GS/IV/1 i GS/IV/2; § 7 ust. 4 umów GS/VI/1 oraz § 8 ust. 4 umów GS/VI/2; § 20 ust. 4 umów GS/VII/1 i GS/VII/2; § 18 ust. 4 umów GS/VIII/1 i GS/VIII/2). Jednocześnie wskazać należy, iż umowy zawierane z wykorzystaniem nowowprowadzonych wzorców w dalszym ciągu przewidują możliwość rozwiązania umowy przez dostawcę usług bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacji wewnętrznej odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa i nieregulowania należności za świadczone usługi.

Okoliczność wprowadzenia od dnia 14.05.2007r. powyższych zmian do treści wzorców umownych potwierdzają przedstawione przez Spółkę w toku postępowania przykładowe umowy o zaopatrzenie w wodę i lub odprowadzanie ścieków zawarte z ich wykorzystaniem (dowód: karty nr 203-256).

W trakcie postępowania ZPWik Zabrze poinformowało, iż ogólna liczba wszystkich umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, jakie Spółka posiada zawarte z odbiorcami usług wynosi – według stanu na dzień 11.04.2008r. – [...], z czego:

- [...] umów stanowią umowy sporządzone według wzorców obowiązujących w okresie od dnia 19.07.2006r. do 14.05.2007r.,
- [...] umów stanowią umowy zawarte z wykorzystaniem skorygowanych wzorców, stosowanych od dnia 14.05.2007r. (dowód: karta nr 201).

W toku przeprowadzonego postępowania antymonopolowego ZPWik Zabrze przedstawiło wstępną wersję rachunku zysków i strat za okres od dnia 01.01.2008r. do dnia 31.12.2008r., z którego wynika, iż w 2008 r. Spółka osiągnęła przychód w wysokości 57 283 758,70 PLN (dowód: karta nr 274). Spółka wskazała także, iż szacunkowa wysokość uzyskanego przez nią w 2008 roku przychodu z tytułu działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków wyniosła [...] PLN (dowód: karta nr 273).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

I.1., I.2. W przedmiotowym postępowaniu antymonopolowym Zabrzeńskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu postawione zostały zarzuty nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym w drodze posługiwania się w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami przewidującymi, że:

- przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli odbiorca usług uniemożliwia pracownikom przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
- przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieregulowania należności za świadczone usługi, zaś z chwilą rozwiązania umowy przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny.

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ponieważ istotą obydwu postawionych ZPWik Zabrze zarzutów jest przyznanie sobie przez Spółkę prawa do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy w określonych sytuacjach, uzasadnione jest w ocenie organu antymonopolowego łączne przeanalizowanie

zakwestionowanych postanowień z punktu widzenia naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Oceniając postawione zarzuty w pierwszej kolejności rozważenia wymaga, czy przedmiotowa sprawa w ogóle ma charakter antymonopolowy tzn. czy w jej okolicznościach doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest bowiem zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

Wymienione w art. 1 cele ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały określone jako równorzędne co sprawia, że praktyki ograniczające konkurencję obejmują nie tylko te, które godzą w konkurencję, ale również te, które – podejmowane przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą – nie godząc wprost w konkurencję, naruszają interesy uczestników rynku. Praktyki ograniczające konkurencję można zatem podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji oraz praktyki eksploatacyjne, których istotą jest naruszenie innych niż konkurencyjne interesów uczestników rynku (w tym podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej) poprzez wykorzystanie przez przedsiębiorców istniejącej nad kontrahentami przewagi.

Nie ulega wątpliwości, że ZPWIK Zabrze z racji posiadanej siły rynkowej ma możliwość eksploatawania zajmowanej na rynku pozycji kosztem kontrahentów. Dla stwierdzenia naruszenia interesu publicznego wystarczające jest natomiast dowolne nadużycie siły rynkowej w relacjach ze słabszymi uczestnikami rynku, albowiem już sam fakt nadużycia posiadanej na rynku pozycji dominującej narusza interes publiczny¹. Dla oceny kwestii naruszenia interesu publicznoprawnego istotne jest także to, iż praktyki eksploatacyjne urzeczywistniają się poprzez stosunki umowne, które w okolicznościach przedmiotowej sprawy mają charakter powtarzalny i powszechny. Objęte zarzutami działania przedsiębiorcy wymierzone są w szeroki krąg uczestników rynku. Są one skierowane do członków pewnej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania oraz w jej potencjalnych klientów. Negatywne skutki wynikające z zakwestionowanych postanowień umownych godzą zatem w szeroki i bliżej nieokreślony krąg podmiotów

W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez ZPWIK Zabrze interesu publicznoprawnego, co wynika z powszechnego charakteru stosowanych przez Spółkę praktyk. Uzasadnia to ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców*. Aby stwierdzić, iż ww. zakaz został naruszony należy udowodnić po pierwsze, iż przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut zajmuje na rynku właściwym pozycję dominującą. Po drugie, wykazania

¹ E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 15.

wymaga, iż przedsiębiorca podejmując objęte postawionym zarzutem działania dopuścił się nadużycia tej pozycji.

Zgodnie z art. 4 pkt 9) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez pozycję dominującą rozumie się *pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą na rynku, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%*. Definicję rynku właściwego zawiera art. 4 pkt 8) ustawy antymonopolowej, stosownie do którego rynek właściwy to *rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji*. Pod pojęciem towarów, zgodnie z art. 4 pkt 6) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, rozumieć należy natomiast *rzeczy, jak również energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane*.

Pojęcie rynku właściwego odnosi się zatem przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości². Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów.

Działalność ZPWiK Zabrze polega na świadczeniu usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Zabrze. Usługi te nie posiadają substytutów, a Spółka oferując je na wskazanym powyżej obszarze nie spotyka się z żadną konkurencją. Nie sposób wskazać na terenie objętym działalnością Spółki przedsiębiorców oferujących towary służące zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności w zakresie wodociągów i kanalizacji zamiennie względem usług świadczonych w tym zakresie przez Spółkę. Wynika to z uwarunkowań zarówno o charakterze prawnym (prowadzenie działalności w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków na danym obszarze wymaga uzyskania zezwolenia, o jakim mowa w art. 16 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę), jak i technologicznym i organizacyjnym (świadczenie usług wodociagowych i kanalizacyjnych wymaga dysponowania odpowiednią infrastrukturą techniczną, co stwarza istotną barierę kosztową dla podjęcia działalności w tej dziedzinie).

Powyższe względy decydują w ocenie organu antymonopolowego o tym, iż rodzaj działalności prowadzonej przez ZPWiK Zabrze oraz jej zasięg geograficzny wyznaczają w niniejszej sprawie wymiar produktowy i terytorialny rynku właściwego, o którym mowa w art. 4 pkt 8) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest wobec powyższego rynek usług polegających na dostarczaniu wody i odprowadzaniu ścieków. Natomiast pod względem geograficznym – z uwagi na technologię dostarczania wody i odprowadzania ścieków – zakres rynku właściwego wyznacza zasięg istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej eksploatowanej przez Spółkę, za pomocą której świadczy ona swoje usługi.

Podsumowując należy wskazać, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy rynkiem właściwym jest rynek zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmujący obszar gminy Zabrze.

ZPWiK Zabrze na tak zdefiniowanym rynku właściwym jest monopolistą naturalnym, co wynika z sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania

² Ibidem, s. 49.

ścieków. To właśnie dzięki sieci, przedsiębiorca w stosunku do swoich odbiorców posiada pozycję monopolu naturalnego, co oznacza, że podmioty ubiegające się o przyłączenie do miejskiej sieci wodociągowo – kanalizacyjnej nie mają możliwości dokonania w tym zakresie wyboru innego przedsiębiorcy, który świadczyłby usługi substytucyjne względem usług oferowanych przez Spółkę. Bariery wejścia na taki rynek jest m.in. brak racjonalności w budowie drugiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, która umożliwiłaby innemu podmiotowi świadczenie takich samych usług. Z ekonomicznego punktu widzenia dublowanie istniejącej już sieci wodociągowo-kanalizacyjnej nie znajduje uzasadnienia. Dla odbiorców, w tym odbiorców potencjalnych funkcjonujących na obszarze objętym terytorialnym zasięgiem działalności Spółki, nie ma zatem rzeczywistej alternatywy dla świadczonych przez tego przedsiębiorcę usług dostawy wody i odbioru ścieków. Z tych względów funkcjonuje ona w ramach monopolu naturalnego. Przesądza to o posiadaniu przez ZPWİK Zabrze pozycji dominującej³.

Należy przy tym zaznaczyć, że pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do istniejących musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych⁴. Na terenie objętym terytorialnym zasięgiem działalności Spółki takie alternatywne źródło zaopatrzenia w odniesieniu do świadczonych przez nią usług dostawy wody i odprowadzania ścieków nie występuje.

W związku z powyższym stwierdzić należy, iż ZPWİK Zabrze posiada pozycję dominującą (pozycję monopolistyczną) na rynku właściwym. Należy zatem uznać, że pierwsza z przesłanek niezbędnych do wykazania, iż naruszony został zakaz określony w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Aby dowieść, iż doszło do naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że Spółka dopuściła się nadużycia zajmowanej na rynku pozycji. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie określa, co należy rozumieć pod pojęciem „nadużycia pozycji dominującej”. Art. 9 ust. 1 tejże ustawy zawiera jedynie generalny zakaz nadużywania siły rynkowej przez przedsiębiorców zajmujących na rynku pozycję dominującą, natomiast w art. 9 ust. 2 pkt 1)-7) ustawy zawarty jest katalog przykładowych form, w których przejawiać się może takie nadużycie. Należy wskazać, iż wymieniając przykłady nadużycia pozycji dominującej ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności”, co oznacza, że katalog ten ma charakter otwarty. Zakazane są wobec tego wszelkie przejawy nadużycia zajmowanej na rynku pozycji dominującej, nie tylko te wymienione w art. 9 ust. 2 ww. ustawy.

Ustawa antymonopolowa zakazuje zatem nadużywania pozycji dominującej i wymienia przykłady takiego nadużycia, jednakże nie definiuje tego pojęcia. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że identyfikacja zjawiska nadużycia pozycji dominującej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów powinna być dokonywana poprzez cele tej ustawy określone w art. 1 ust. 1. Przepis ten pozwala na przyjęcie, iż nadużyciem są zachowania, które oddziałują na interesy kontrahentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku, gdyby dominant działał w warunkach wolnej konkurencji⁵. Należy zatem rozważyć, czy działania monopolisty wymuszają na jego kontrahentach uczestnictwo w rynku na zasadach mniej korzystnych, niżby to wynikało z działania nieskrępowanych mechanizmów rynkowych w warunkach hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym.

³ Por. Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 7 października 1998 r. (sygn. akt XVII Ama 44/98).

⁴ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00.

⁵ Por. E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji ...* - op.cit., s. 95-96.

Istotne znaczenie jako punkt odniesienia w analizie zachowań dominanta mają również w ocenie organu antymonopolowego przepisy odrębne regulujące dany rodzaj działalności oraz wzajemne prawa i obowiązki stron. W przypadku, gdy przepisy te regulują w sposób specyficzny dla określonych rynków lub rodzajów umów standardy zachowania, ocena działań monopolistów pod kątem nadużycia pozycji dominującej powinna być dokonywana z uwzględnieniem tych standardów.

Jak ustalono w trakcie przeprowadzonego postępowania antymonopolowego, w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ZPWIK Zabrze posługuje się postanowieniami zgodnie z którymi Spółka ma prawo odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, a także wypowiedzieć umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku, gdy odbiorca usług uniemożliwia jej pracownikom realizację uprawnień przewidzianych w art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków tj. uprawnień w zakresie *wstępu i wniesienia na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego należącego do Odbiorcy, niezbędnego sprzętu i urządzeń w celu:*

- *zainstalowania, oplombowania, demontażu lub wymiany wodomierza głównego oraz oplombowania wodomierza dodatkowego;*
- *przeprowadzenia kontroli wodomierza głównego, wodomierza dodatkowego, dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów, a także sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzonych do sieci;*
- *przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez Przedsiębiorstwo;*
- *odcięcia przyłącza wodociągowego, przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczanie wody do nieruchomości;*
- *usunięcia awarii sieci i przyłączy będących w posiadaniu Przedsiębiorstwa.*

W treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Spółka stosuje ponadto klauzulę przewidującą, iż ma ona prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia, zaś z chwilą rozwiązania umowy dokonać odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz zdemontować wodomierz główny, w przypadku:

- dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych Odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa;
- nieregulowania należności za świadczone usługi.

Punktem wyjścia w ocenie, czy w związku z posługiwaniem się przez Spółkę powyższymi postanowieniami umownymi (przyznającymi Spółce prawo do wstrzymania świadczenia usług i rozwiązania umowy w określonych okolicznościach) doszło do nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym, są przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, która określa zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków. Powołać tu należy art. 8 ust. 1 pkt 1) – 4) ww. ustawy, który określa, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne uprawnione jest do odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego. Przepis ten stanowi, że może to nastąpić, jeżeli:

- a) *przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
- b) *odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
- c) *jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;*
- d) *został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.*

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” lub podobnym. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do

wstrzymania świadczenia usług ma charakter zamknięty, który nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w treści umowy. Odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego może nastąpić zatem wyłącznie wówczas, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

W ocenie organu antymonopolowego brzmienie zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień umownych nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zdarzenia, o których mowa w hipotezach powołanego przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego i nie dotyczą ani uniemożliwiania przez odbiorcę usług pracownikom przedsiębiorstwa realizacji uprawnień przewidzianych w art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ani też dokonania w instalacjach wewnętrznych Odbiorcy zmian wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa. Nie odnoszą się one również w sposób ogólny do przypadków „nieregulowania należności za świadczone usługi” przez odbiorcę; w razie zaległości w płatnościach na rzecz dostawcy, ustawa dopuszcza możliwość odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego jedynie w przypadku niewuiszczenia przez odbiorcę należności za pełne dwa okresy obrotowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległych opłat. Niewątpliwie zatem sytuacje „nieregulowania należności za świadczone usługi” podlegają unormowaniu w art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, jednakże wstrzymanie świadczenia usług w takich sytuacjach obwarowane jest ściśle określonymi warunkami. Brak jest więc podstaw do natychmiastowego rozwiązania umowy w razie wystąpienia zaległości w płatnościach, zwłaszcza, że przedsiębiorstwo ma możliwość dochodzenia zapłaty należności na drodze sądowej.

Powyższe oznacza, iż zakwestionowane postanowienia umowne statuują możliwość przekroczenia przez ZPWiK Zabrze jego ustawowych kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie uprawnienia do wstrzymania świadczenia usług. Postanowienia te przewidują bowiem możliwość zastosowania środków uniemożliwiających korzystanie z usług w sytuacjach, które nie zostały ujęte w hipotezach art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Okoliczności związane z uniemożliwianiem pracownikom przedsiębiorstwa realizacji uprawnień przewidzianych w art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, dokonaniem zmian w instalacjach wewnętrznych wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń Przedsiębiorstwa oraz nieregulowaniem należności za świadczone usługi są bowiem dużo szersze niż wymienione w sposób enumeratywny w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przesłanki pozwalające na odcięcie dostawy wody i wstrzymanie odbioru ścieków. Kwestionowane klauzule wprowadzają zatem odbiorców w błąd co do uprawnień i obowiązków spoczywających na przedsiębiorcy w zakresie możliwości podjęcia działań w celu wstrzymania świadczonych usług.

Ponadto, w odniesieniu do praktyki, o jakiej mowa w pkt I.1. sentencji niniejszej decyzji podkreślenia wymaga, iż ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przewiduje inne niż zakwestionowane przez organ antymonopolowy środki służące wyegzekwowaniu od odbiorcy usług przestrzegania obowiązku zapewnienia pracownikom przedsiębiorstwa wodociągowego możliwości przeprowadzenia na terenie nieruchomości należącej do odbiorcy czynności, o jakich mowa w art. 7 ww. ustawy. Zgodnie bowiem z art. 28 ust. 2 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, kto nie dopuszcza przedstawiciela przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego do wykonania czynności określonych w art. 7 podlega karze grzywny do 5000 zł. Karze takiej podlega także ten, kto uszkadza wodomierz główny, zrywa lub uszkadza plomby umieszczone na wodomierzach, urządzeniach pomiarowych lub zaworze odcinającym, a także wpływa na zmianę, zatrzymanie lub utratę właściwości lub funkcji metrologicznych wodomierza głównego lub urządzenia pomiarowego (art. 28 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy). Orzekanie w sprawach o czyny przewidziane w tym przepisie następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne ma więc możliwość

wymuszenia na odbiorcy przestrzegania przepisów art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w inny sposób niż poprzez określoną w zakwestionowanym postanowieniu umownym bezprawną groźbę odcięcia dostawy wody lub zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego i powinna w takich sytuacjach korzystać z instrumentu przewidzianego w art. 28 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Odnosnie praktyki określonej w pkt I.2. decyzji wskazać natomiast dodatkowo należy, iż stosownie do art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków powinna zawierać postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia. Ustawa nie przewiduje więc możliwości zamieszczenia w treści umów postanowień pozwalających dostawcy na natychmiastowe rozwiązywanie umów. W razie nieregulowania należności za świadczone usługi (które zgodnie z zakwestionowanym w pkt I.2. decyzji postanowieniem skutkuje natychmiastowym rozwiązaniem umowy) Spółka powinna uruchomić procedurę określoną w art. 8 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę z zachowaniem przewidzianych w tym przepisie terminów. Z kolei dokonywanie zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy, jeżeli może mieć wpływ na jakość wody, powinno spowodować kontrolę sanitarną przewidzianą w przepisach ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, nie zaś natychmiastowe rozwiązanie umowy.

Analizując sporne postanowienia z punktu widzenia nadużywania przez Spółkę pozycji dominującej na rynku właściwym należy mieć również na względzie szczególny charakter usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Zważyć należy, że woda jest towarem o wyjątkowym charakterze – podstawowym dobrem niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Usługi dostawy wody i odbioru ścieków zakwalifikowane zostały do usług o charakterze użyteczności publicznej, co oznacza, że powinny być one świadczone w sposób powszechny i ciągły, a każdy odbiorca powinien mieć zapewniony wolny dostęp do tych usług, o ile spełnia wymagania określone w art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zgodnie z którym przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne jest obowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. Jednocześnie zważyć należy, że art. 6 ust. 3 pkt 6) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę stanowi, że umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków, powinna zawierać postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki wypowiedzenia. Mając jednak na względzie treść art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, a także okoliczności opisane w art. 8 ust. 1 ww. ustawy zważyć należy, że rozwiązanie umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowe – kanalizacyjne powinno być dopuszczane tylko w wyjątkowych sytuacjach. Szczególny charakter usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków (które są usługami o charakterze powszechnym, publicznym), poziom ich niezbędności oraz fakt, iż są one świadczone w warunkach monopolu naturalnego uniemożliwia w ocenie organu antymonopolowego rozwiązywanie tych umów w dowolny sposób. Podmiot zajmujący na rynku pozycję monopolistyczną nie może bowiem co do zasady, poza szczególnymi okolicznościami, odmówić świadczenia usługi w przypadku braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia. Z powyższego wynika zatem niedopuszczalność dowolnego wypowiedzenia (rozwiązywania) umów, chociażby taka możliwość była przewidziana w ich treści.

Posługiwanie się w umowach zakwestionowanymi postanowieniami umownymi jest zatem dla odbiorców zdecydowanie uciążliwe, gdyż wiąże się z możliwością bezprawnego pozbawienia ich dostępu do usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Wymienione usługi zaspokajają najbardziej podstawowe potrzeby bytowe każdego podmiotu, dlatego brak sposobności korzystania z nich, w sytuacji gdy nie istnieją podstawy do takiego działania ze strony przedsiębiorcy, jest dla odbiorców zdecydowanie niedogodne. Ponadto nieuprawnione odcięcie dostaw wody i wstrzymanie odbioru ścieków może spowodować dodatkowy uszczerbek po stronie

odbiorcy, ponieważ wiąże się z koniecznością podjęcia przez niego odpowiednich kroków i wysiłków (angażujących zarówno czas, jak i środki finansowe), zmierzających do ponownego wznowienia świadczenia na jego rzecz usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Dlatego stwierdzić należy, że posługiwanie się przez ZPWiK Zabrze zapisem przewidującym możliwość nieuprawnionego pozbawienia odbiorców usług dostarczania wody i odprowadzania ścieków godzi w ich interesy i stanowi dodatkowy, nieuzasadniony ciężar.

W ocenie organu antymonopolowego zachowania Spółki będące przedmiotem postawionych w niniejszym postępowaniu zarzutów oddziałują na interesy kontrahentów przedsiębiorcy w sposób niemożliwy do zaistnienia w przypadku, gdyby na rynku dostaw wody i odbioru ścieków istniała konkurencja i możliwość wyboru alternatywnego dostawcy usług. W hipotetycznych warunkach istnienia konkurencji na rynku właściwym Spółka nie byłaby w stanie oferować w umowach zakwestionowanych warunków, jako że są one sprzeczne z prawem. W powyższym kontekście zwrócić należy uwagę na adhezyjny charakter umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, które są zawierane przez przestąpienie odbiorców do warunków, które autorytatywnie ustala dostawca usług w formularzu wzorcowym. Swoboda odbiorców w kształtowaniu warunków umowy jest tutaj ograniczona do minimum i są oni zmuszeni zaakceptować treść umów, które jednostronnie ustala monopolista.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, iż posługiwanie się przez ZPWiK Zabrze zakwestionowanymi warunkami umownymi świadczy o nadużywaniu przez Spółkę pozycji dominującej na rynku właściwym w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli organ antymonopolowy stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 9 tej ustawy, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 11 ust. 1 nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 10, jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 9. Zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy antymonopolowej, ciężar udowodnienia ww. okoliczności spoczywa na przedsiębiorcy.

W ocenie organu antymonopolowego w celu uznania, że stwierdzone w niniejszej sprawie praktyki ograniczające konkurencję zostały zaprzestana niezbędna jest zmiana dotychczasowego działania przedsiębiorcy, a także usunięcie skutków dotychczasowego naruszenia konkurencji. W tym celu ZPWiK Zabrze powinno umożliwić klientom zarówno dotychczasowym, jak i przyszłym zawarcie umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, których treść nie będzie zawierać zakwestionowanych jako sprzeczne z art. 9 ust. 1 ustawy antymonopolowej postanowień. Aby zaniechać stosowania stwierdzonych praktyk ograniczających konkurencję Spółka powinna zatem wprowadzić stosowne zmiany do treści wykorzystywanych w obrocie gospodarczym wzorców umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Ponadto powinna podjąć działania zmierzające do wprowadzenia zmian w umowach już obowiązujących co najmniej poprzez przedstawienie (wysłanie) dotychczasowym odbiorcom nowych umów uwzględniających postawiony zarzut bądź aneksów zmieniających treść umów w sposób czyniący zadość zastrzeżeniom organu antymonopolowego.

W powyższym zakresie wskazać należy, że w dniu 14.05.2007r. ZPWiK Zabrze wprowadziło zmiany w treści stosowanych w obrocie wzorców umownych w odniesieniu do zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień umownych. W efekcie wprowadzonych modyfikacji, z treści umów usunięte zostało postanowienie przewidujące, że przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli odbiorca usług uniemożliwia pracownikom przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Jednocześnie jednak do treści nowych wzorców wprowadzono zapis stanowiący, iż w przypadku uporczywego uniemożliwiania pracownikom przedsiębiorstwa realizacji uprawnień określonych w art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w

wodę umowa może być rozwiązana przez Przedsiębiorstwo z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego. Ponadto w treści zmodyfikowanych w dniu 14.05.2007r. wzorców umownych zawarte są w dalszym ciągu postanowienia stanowiące, iż przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi. Zmienione wzorce zawierają również klauzulę, zgodnie z którą z chwilą rozwiązania umowy Przedsiębiorstwo „może dokonać” odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz „może zdemontować” wodomierz główny, która zastąpiła wcześniej obowiązujące postanowienie w brzmieniu: *Z chwilą rozwiązania umowy Przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny.* W ocenie Spółki wprowadzona zmiana ma taki skutek, iż rozwiązanie umowy nie musi obecnie (a jedynie może) skutkować odcięciem dopływu wody bądź odcięciem przyłącza kanalizacyjnego oraz demontażem wodomierza.

W ocenie organu antymonopolowego wprowadzone do treści umów zmiany są niewystarczające, aby uznać, iż czynią one zadość postawionym w niniejszej sprawie zarzutom. Umowy w dalszym ciągu przewidują bowiem możliwość wstrzymania świadczenia usług oraz rozwiązania umowy w sytuacjach, o jakich mowa w treści postawionych w niniejszej sprawie zarzutów, a zatem z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa. Zdaniem organu antymonopolowego wprowadzone do treści umów zmiany mają charakter wyłącznie redakcyjny, a nie merytoryczny i w żadnym stopniu nie wpływają na sytuację odbiorców usług.

W związku z tym, że dokonane przez przedsiębiorcę zmiany wzorców umownych nie doprowadziły do wyeliminowania negatywnie ocenionej przez organ antymonopolowy konstrukcji dotyczącej warunków rozwiązywania umów oraz wstrzymywania świadczonych usług, a także uwzględniając fakt, iż w obrocie gospodarczym Spółka w dalszym ciągu posługuje się postanowieniami o treści zakwestionowanej w niniejszej decyzji, uzasadnione jest nałożenie na nią obowiązku zaprzestania stwierdzonych naruszeń.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt I.1. i I.2. sentencji niniejszej decyzji

II. Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ww. ustawy. Rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej posiada więc fakultatywny charakter. Skuteczna polityka karania wymaga jednak, by w przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki ograniczającej konkurencję zasadą było nakładanie kary pieniężnej⁶.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, przy czym – stosownie do art. 130 ustawy antymonopolowej – przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 111 tej ustawy, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Jest rzeczą oczywistą, iż na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję. Ponadto w judykaturze wskazuje się, że w przypadku

⁶ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8.11.2004 r., sygn. akt XVII Ama 81/03.

kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami które należy brać pod uwagę są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć⁷. Nałożona przez organ antymonopolowy kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

Należy także podnieść, iż brzmienie art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwala w ocenie organu antymonopolowego na nakładanie odrębnych kar pieniężnych za poszczególne naruszenia stosowane przez danego przedsiębiorcę. Zgodnie bowiem z przedmiotowym przepisem organ antymonopolowy może nałożyć karę pieniężną na przedsiębiorcę, jeżeli ten dopuścił się naruszenia art. 9 ww. ustawy, z czego wynika, że określona w tym przepisie kara może dotyczyć każdego naruszenia stwierdzonego względem danego przedsiębiorcy. W ocenie organu antymonopolowego zastosowanie takiego rozwiązania jest ponadto pożądane z tego względu, iż pozwala na uwzględnienie przy nakładaniu kar w sposób zindywidualizowany wszystkich okoliczności związanych ze stosowaniem określonych naruszeń, które mogą różnić pod wieloma względami (np. wagą naruszenia, zasięgiem oddziaływania praktyki, skutkami, jakie praktyka wywołuje na rynku i ich dotkliwością dla kontrahentów, czasem jej trwania itp.), a tym samym pozwala na nałożenie kary adekwatnej do danego naruszenia.

Niemniej jednak organ antymonopolowy uznał, iż okoliczności rozpatrywanej sprawy, przede wszystkim podobny charakter stwierdzonych naruszeń oraz wspólne okoliczności ich stosowania, uzasadniają odstępstwo od wyrażonej powyżej zasady. Wzięto pod uwagę, iż obydwa z zakwestionowanych w niniejszej sprawie postanowień umownych przewidują możliwość bezprawnego pozbawienia odbiorców usług dostępu do usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, w czym należy upatrywać przejawu nadużycia przez ZPWIK Zabrze pozycji dominującej na rynku właściwym. Istota nielegalności praktyk ograniczających konkurencję, w ramach których postanowienia te zostały zakwestionowane jest zatem co do zasady taka sama, co przesądziło o tym, że ww. postanowienia w uzasadnieniu decyzji podlegały łącznej ocenie z punktu widzenia naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dlatego też w okolicznościach przedmiotowej sprawy uzasadnione jest w ocenie organu antymonopolowego nałożenie z tytułu ww. naruszeń jednej kary pieniężnej i kumulatywna ocena stwierdzonych praktyk pod kątem ustalenia wysokości nałożonej kary.

W punkcie I.1. i I.2. sentencji niniejszej decyzji organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przez ZPWIK Zabrze zakazu nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym określonego w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w drodze posługiwania się przez ww. Spółkę w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami przewidującymi, że:

- przedsiębiorstwo może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli odbiorca usług uniemożliwia pracownikom przedsiębiorstwa realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
- przedsiębiorstwo ma prawo rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia w przypadku dokonania zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi, zaś z chwilą rozwiązania umowy przedsiębiorstwo dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny, co daje, jak już podniesiono, podstawy do nałożenia na Spółkę na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jednej kary pieniężnej. Ponieważ w 2008 roku

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2000r., sygn. akt I CKN 793/98.

ZPWik Zabrze uzyskało przychód w wysokości 57 283 758,70 PLN maksymalna kara pieniężna, jaka może zostać nałożona na przedsiębiorcę w oparciu o ww. przepis wynosi 5 728 375,87 PLN.

Ustalając wymiar kary pieniężnej organ antymonopolowy w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych w niniejszej decyzji naruszeń. Wskazać przy tym należy, iż w kwestii natury naruszenia organ antymonopolowy wyróżnia naruszenia bardzo poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim szczególnie szkodliwe horyzontalne ograniczenia konkurencji, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do eliminacji konkurencji na rynku), naruszenia poważne (do których należy zaliczyć przede wszystkim porozumienia horyzontalne niezaliczane do najpoważniejszych naruszeń, porozumienia pionowe wpływające na cenę lub warunki oferowania produktu, przypadki nadużywania pozycji dominującej mające na celu lub prowadzące do istotnego ograniczenia konkurencji lub dotkliwej eksploatacji kontrahentów lub konsumentów), naruszenia mniej poważne niż wyżej wymienione (naruszenia pozostałe, do których należą m.in. porozumienia wertykalne niedotyczące ceny lub możliwości odsprzedaży towaru, jak również przypadki nadużywania pozycji dominującej o mniejszej wadze).

Oceniając charakter naruszenia organ antymonopolowy wziął pod uwagę, iż stosowane przez ZPWik Zabrze praktyki ograniczające konkurencję mają charakter eksploatacyjny; polegają na wykorzystaniu przez Spółkę posiadanej silnej pozycji rynkowej z uszczerbkiem dla słabszych uczestników rynku, w efekcie czego zagrożony jest interes publicznoprawny. Posługując się zakwestionowanymi postanowieniami umownymi, Spółka przyznaje sobie prawo do bezprawnego pozbawienia odbiorców usług dostępu do usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Niedozwolone działania stosowane przez przedsiębiorcę wymierzone są potencjalnie we wszystkich kontrahentów, z którymi Spółka zawarła umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków na podstawie wzorców umów zawierających zakwestionowane w niniejszym postępowaniu warunki, w tym w najsłabszych uczestników rynku – konsumentów, mających najmniejsze możliwości obrony swych praw naruszanych działaniem dominanta. Z drugiej strony organ antymonopolowy zważył jednak, iż stwierdzone praktyki mają szczególny charakter – nie dotyczą one kwestii bieżących związanych z wykonywaniem umowy, lecz odnoszą się do sytuacji rzadkich, wyjątkowych. Godzą bezpośrednio jedynie w tych kontrahentów, którzy dopuszczają się pewnych uchybień w realizowaniu obowiązków wynikających z umowy i przepisów prawa tj. uniemożliwiają pracownikom Spółki przeprowadzenie na terenie nieruchomości lub obiektu budowlanego odbiorcy przeprowadzenie czynności określonych w art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, dokonują w instalacjach wewnętrznych zmian wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń usługodawcy bądź zwlekają z płatnościami za pobrane usługi. Pomimo zatem, iż sporne zapisy są powszechnie stosowane w obrocie należy wziąć pod uwagę przy wymierzaniu kary, iż dotyczą one sytuacji pojedynczych odbiorców i zdarzeń incydentalnych, co należy uwzględnić oceniając potencjalne negatywne następstwa stosowanych przez ZPWik Zabrze naruszeń. Skutki stwierdzonych praktyk mają zatem miejsce w odniesieniu do bardzo specyficznych i rzadko występujących sytuacji i dotyczą niewielkiej grupy odbiorców. Dodatkowo, oceniając wagę naruszeń, zważyć należy, iż Spółka nie osiąga z ich tytułu korzyści finansowych.

Organ antymonopolowy uznał, iż stwierdzone w niniejszej sprawie naruszenie z uwagi na fakt, iż nie dotyczy wszystkich odbiorców Spółki, ale określonej ich grupy oraz z uwagi na fakt, iż nie wiąże się z bardzo dotkliwą eksploatacją kontrahentów, zaliczyć należy do naruszeń „pozostałych”. Biorąc pod uwagę naturę naruszenia wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie 0,04% przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2008 r.

Ustalając wymiar kary organ antymonopolowy wziął w dalszej kolejności pod uwagę specyfikę rynku, na jakim doszło do naruszenia konkurencji oraz specyfikę działalności ZPWik Zabrze. Na tym etapie ustalania wysokości kary ocenie podlegał wpływ naruszenia na rynek. Organ antymonopolowy miał w tym kontekście na względzie, iż stwierdzone naruszenia nie

zostały faktycznie wprowadzone w życie. Jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez Spółkę w toku postępowania zakwestionowane przez organ antymonopolowy postanowienia nie były stosowane w praktyce. ZPWiK Zabrze, zgodnie z przedstawionymi wyjaśnieniami, nie korzystało z uprawnienia do odcięcia dopływu wody i zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w przypadku, gdy odbiorca uniemożliwiał pracownikom Spółki realizację uprawnień wynikających z art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Spółka nie korzystała też z uprawnienia do rozwiązania umowy w przypadku dokonania przez odbiorcę zmian w instalacjach wewnętrznych odbiorcy wpływających negatywnie na funkcjonowanie urządzeń przedsiębiorstwa oraz w przypadku nieuregulowania należności za świadczone usługi. Naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej miało zatem miejsce wyłącznie na poziomie formalnym, a negatywne skutki wynikające z zachowań stanowiących przedmiot postawionych zarzutów miały charakter jedynie potencjalny. W omawianym zakresie uwzględniono także, iż stwierdzone naruszenie nie spowodowało szkód po stronie kontrahentów przedsiębiorcy i nie przysporzyło Spółce korzyści o charakterze finansowym.

Organ antymonopolowy uznał, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy powyższe ustalenia uzasadniają zmniejszenie wyjściowego poziomu kary określonego z uwzględnieniem natury naruszenia o 50%.

Nakładając na ZPWiK Zabrze karę pieniężną wzięto także pod uwagę czas trwania niedozwolonych praktyk. Zważono, iż Spółka spornymi zapisami posługuje co najmniej od lipca 2006r. Jednocześnie jednak wzięto pod uwagę, iż 2,5-letni okres stosowania stwierdzonych naruszeń nie przekłada się w niniejszym przypadku na ich negatywne skutki na rynku, skoro postanowienia te nie znalazły zastosowania w praktyce. Dlatego powyższa okoliczność nie powinna wpływać na wysokość nałożonej kary.

Na wymiar kary pieniężnej nałożonej na ZPWiK Zabrze mają także wpływ określone okoliczności łagodzące i obciążające.

Jako czynnik łagodząco wpływający na wymiar kary potraktowano okoliczność, iż – jak wynika z okoliczności sprawy – stwierdzone naruszenia nie miało charakteru rozmyślnego, lecz było efektem niedołożenia staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego i doświadczonego uczestnika obrotu rynkowego świadczącego usługi o charakterze użyteczności publicznej. Łagodząco na wysokość kary wpływa również fakt, iż ZPWiK Zabrze nie utrudniało organowi antymonopolowemu prowadzenia postępowania antymonopolowego dostarczając dokumentów i wyjaśnień istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Okolicznością obciążającą przy nakładaniu kary jest natomiast fakt, iż ZPWiK Zabrze dopuściło się wcześniej naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prawomocną Decyzją Nr RKT-73/2008 z dnia 13.11.2008r. organ antymonopolowy stwierdził stosowanie przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej polegającej na zaniechaniu zamieszczenia w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków – wbrew wymogowi określonemu w art. 6 ust. 3 pkt 3) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – pełnej informacji na temat praw i obowiązków stron umowy. Ww. Decyzją nałożona została również na ZPWiK Zabrze kara pieniężna w wysokości 5 000 PLN. Biorąc pod uwagę fakt wcześniejszego naruszenia przepisów ustawy przez Spółkę organ antymonopolowy miał jednak równocześnie na względzie, że zakwestionowane w powołanej decyzji zachowania stanowiły inne rodzajowo naruszenia niż stwierdzone w niniejszej decyzji, dotyczyły bowiem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, nie zaś nadużywania pozycji dominującej na rynku. Uwzględniając zatem, iż w niniejszej sprawie mamy do czynienia z kolejnym naruszeniem przez Spółkę przepisów ustawy antymonopolowej zważono równocześnie, że nie dopuściła się ona wcześniej naruszenia zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję. Z drugiej strony zważono, że stwierdzone w Decyzji Nr RKT-73/2008 naruszenie również odnosiło się do nieprawidłowości w treści zawieranych przez Spółkę umów o zaopatrzenie w wodę i

odprowadzanie ścieków.

Po zważeniu zaistniałych w niniejsze sprawie okoliczności łagodzących i obciążających organ antymonopolowy uznał, iż uzasadnione jest dalsze zmniejszenie kwoty kary pieniężnej o 10%.

W związku z powyższym wysokość kary pieniężnej z tytułu stwierdzonych w niniejszej sprawie naruszeń ustalono na kwotę 10 311 PLN (słownie złotych: dziesięć tysięcy trzysta jedenaście). W ocenie organu antymonopolowego wymierzona kara w wysokości stanowiącej około 0,018% przychodu osiągniętego przez ZPWIK Zabrze w 2008 r. i około 0,18% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki. W ocenie organu antymonopolowego ww. kara pieniężna w pełni odpowiada stopniowi zawinienia ZPWIK. Nakładając karę w ustalonej wyżej wysokości, organ antymonopolowy wyszedł z założenia, iż powinna ona mieć charakter zarówno represyjny, jak i prewencyjny, przyczyniając się do zapobieżenia stosowaniu podobnych naruszeń w przyszłości. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

III. Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W punkcie I niniejszej decyzji organ antymonopolowy w wyniku przeprowadzonego przeciwko Zabrzeńskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu postępowania antymonopolowego stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznając zasadność dwóch postawionych przedsiębiorcy zarzutów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy antymonopolowej pozwalająca na obciążenie ZPWIK Zabrze kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla organu antymonopolowego wydatki w kwocie 70 PLN związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją.

W związku z tym postanowiono obciążyć ZPWIK Zabrze kosztami postępowania antymonopolowego w wysokości 70 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Maciej Fragsztajn